

Tószegi Zsuzsanna

Az MSZH online információs szolgáltatásai

A százéves múltra visszatekintő Magyar Szabadalmi Hivatal 1996-ban jelent meg önálló honlappal az interneten. A tizenkét évvel ezelőtt még ritkaságszámba menő honlap 2004-ben, majd 2006-ban jelentős funkcionális és szerkezeti változáson ment keresztül. A változások egy része a hivatal feladatkörének bővülését és az MSZH-nak a szellemi tulajdonvédelmi tudatosság növelése érdekében kifejtett erőfeszítéseit tükrözi, más részük a kormányzati szervek honlaptervékenységére vonatkozó előírások miatt vált kötelezővé. Előljáróban csak két adat, amely érzékelteti a honlap összetettségét, illetve az iránta megnyilvánuló érdeklődést: 2007-ben a több mint 12 000 oldalból álló magyar és angol nyelvű honlapot 312 ezer egyedileg azonosítható látogató tekintette meg, ahonnan közel 2 millió 230 ezer oldalt töltött le.

Amikor a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) honlaptervékenységét és a honlapon keresztül elérhető online szolgáltatásait ismertetjük, alig több mint egy évtizedes teljesítményre tekinthetünk vissza – a kezdetekre visszagondolva mégis, mintha egy másik történelmi korszakban járnánk. A 90-es évek közepén még szenzációs számba ment egy-egy új honlap színrelépése: hivatalunk is sajtótájékoztatót jelentette be az akkor még komoly érdeklődésre számot tartó hírt: 1996 nyarán új honlappal gyarapodott a hazai kínálat.

A fennállásának centenáriumát ünneplő MSZH világviszonylatban az első tíz nemzeti iparjogvédelmi hivatal között volt, amelyek 1996-ban önálló honlapot működtettek. A magyar kormányzati szervek közül pedig hivatalunk a legelső között kezdte meg az ügyfelek online tájékoztatását (1., 2. ábra).

A honlap szolgáltatásai 1996-tól 2004-ig

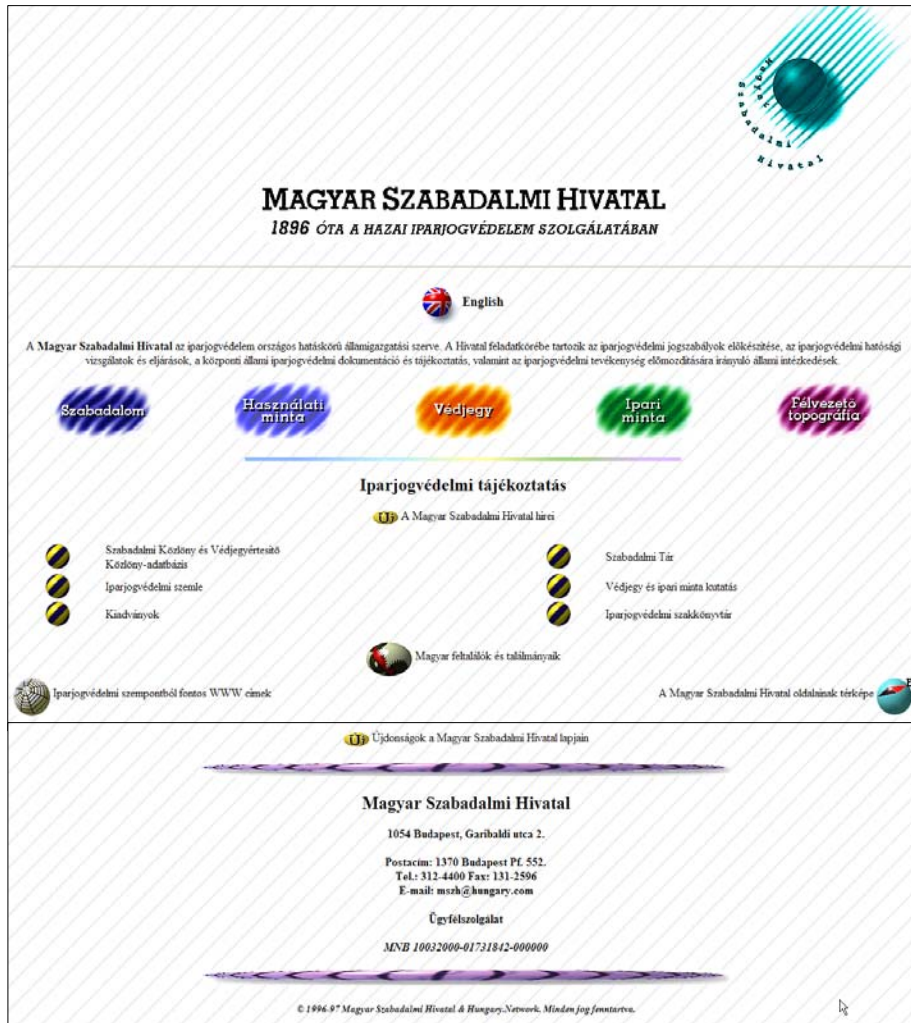
Az MSZH működését és szervezeti felépítését egyaránt a hivatal hatósági tevékenységére jellemző oltalmi formák szerinti felosztás határozza meg, így a honlap szerkezete magától értetődően ugyanezt a felosztást tükrözte (és tükrözi mind a mai napig). A részletek mellőzésével az alábbiakban az 1996-os változat legfontosabb rovatait soroljuk föl:

- az egyes oltalmi formákra vonatkozó iparjogvédelmi jogszabályok gyűjteménye;
- az oltalmakra vonatkozó legfontosabb tudnivalók;

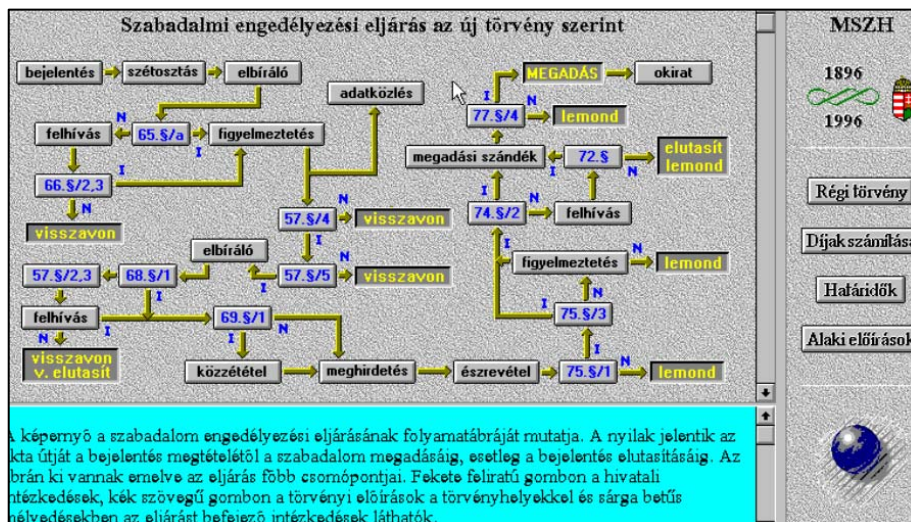
- a hazai és a külföldi oltalom megszerzésének menete;
- a „Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő” alapján készült, a rovatok keresését támogató adatbázis magyar és angol keresőfelülettel, valamint a Közlöny válogatott cikkei;
- az „Iparjogvédelmi Szemle” tartalomjegyzéke és válogatott cikkei;
- a *Szabadalmi Tár* gyűjteménye és szolgáltatásai;
- a hivatal kiadványainak jegyzéke;
- magyar feltalálók és találmányaik;
- iparjogvédelmi értelmező szótár;
- kapcsolatfelvétel, központi e-mail cím;
- az iparjogvédelmi szempontból fontos ugrópontok.

Egy évvel később jelentősen bővült a honlap tartalma: elindult a *Hírek* rovat, lehetővé vált az egyes oltalmi formák bejelentésére szolgáló űrlapok számítógéppel kitölthető formátumú letöltése és ingyenesen kereshető formában megjelentek az első oltalmi adatbázisok:

- a *Hunpatéka Online*, amely az érvényes magyar szabadalmakat és használati mintákat tartalmazta;
- a *Hunpatéka NIIF*, amely az 1896-tól bejelentett magyar szabadalmi dokumentumok bibliográfiai leírásait közölte;
- a *Védjegy adatbázis* az 1996 után bejelentett nemzeti védjegyekről;
- az *INDIGO* Ipari minta adatbázis az érvényes mintákról, illetve bejelentésekről – az összes ábrával kiegészítve.

1. ábra A nyitóoldal 1997-ből

2. ábra Szabadalmi főoldal: az eljárási rész interaktív felülete (1997)

További szolgáltatásbővítést jelentett a pdf formátumú szabadalmi leírások közzététele, amelyeket vagy a lajstromszám szerint, vagy tematikusan lehetett keresni a Hunpatéka Online adatbázisban (3. ábra).

3. ábra A Hunpatéka Online keresőfelülete (1997)

A következő két évben a kutatási jelentések, majd a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozási rendszer került föl a honlapra. Ezt követték 2000-ben a Nizsai, Bécsi és Locarnói osztályozási rendszerek, amelyek a védjegyek, ipari minták stb. osztályba sorolását, illetve visszakeresését segítik elő. Ugyanennek az évnek a kiemelkedő teljesítménye volt a teljes nemzeti védjegy-lajstrom és a védjegy-bejelentések közzététele.

A 2000. évi doménnév-liberalizáció során az MSZH kérte mindazon doménnevek regisztrálását, amelyek a hivatal tevékenységével vannak összefüggésben. Később bejegyeztettük a doménnevek ékezetes változatait a .hu tartományban, majd – amikor lehetőség nyílt rá – az európai (.eu) felsőszintű doménneveket.

Az új évezred első évének legfontosabb eredménye a valamennyi oltalmi forma egyidejű keresését lehetővé tevő PIPACS adatbázis online közzététele. A PIPACS nemzetközi szinten is kiemelkedő érdekessége, hogy az adatbázisban az összes oltalmi formát együttesen is lehet keresni (az iparjogvédelmi hivatalok többnyire külön építik a szabadalmi, illetve a védjegy-adatbázisokat).

A honlaptevékenység hivatalon belüli erősödését jelzi, hogy 2002-ben megalakult az első honlap-szerkesztőbizottság, amely – többszöri átalakulás után – a honlap tartalmáért felelős testületként működik mind a mai napig.

Ugyancsak ebben az időszakban kezdődtek meg az előkészületek a honlap megújítására, amelyet az ügyfelek igényeinek változása, illetve a webtechnológia fejlődése indokolt. A fejlesztés eredményeként 2004. július 1-jétől vált elérhetővé az egyes oltalmi formák, illetve a szellemi tulajdonvédelmi ismeretek jobb áttekinthetőségét lehetővé tévő új honlap magyar és angol nyelvű változata, amelynek kialakítása során a különböző felhasználói csoportok igényeit tartottuk szem előtt.

A kormányzati szervek honlaptevékenységének szabályozása

Amint a bevezetőben már említettük, az MSZH honlapszolgáltatása még olyan időpontban indult, amikor igen-igen kevés intézmény használta ki az internet nyújtotta tájékoztatási lehetőségeket. Alig néhány év alatt azonban a helyzet gyökeresen megváltozott: az ezredforduló utáni első években a minisztériumoknak és más államigazgatási szervezeteknek már jogszabályi előírások tették kötelezővé a honlaptevékenységet. A központilag megszabott tartalmi és formai követelményeket két okból is érdemes megismernünk: egyrészt, hogy közismertté váljon, mit lehet ma elvárni a közigazgatási honlapoktól, másrészt a közgyűjtemények és más közszolgáltatók számára is hasznos igazodási pontokra lelhetünk a következő felsorolásban.

A központi államigazgatás szervezeteinek internettevékenységéről szóló követelmények és ajánlások

Az állampolgárok számára közigazgatási szolgáltatást nyújtó intézményeknek meg kell teremteniük az ügyintézés elektronikus formáját kínáló portál kialakításának alábbi feltételeit:

- a jogszabályi követelményeknek minden szempontból megfelelő,
- biztonságos és
- a felhasználók adatvédelmi szempontjait maximálisan figyelembe vevő környezetet.

A kormányzati honlapok tartalmi és formai egységesítését a Kormányzati Informatikai Egyeztető Tárcaközi Bizottság (KIETB) 19. számú ajánlásában fogalmazták meg. Az ajánlásban foglaltak érvényre juttatását később az 1044/2005. sz. kormányhatározat tette kötelezővé. A központi államigazgatás számára előírt követelmények:

- az államigazgatási tevékenységről egységes tartalmú és minőségű információkat kell nyújtani;

- az állampolgárokkal történő kapcsolattartás számára szabályozott kereteket kell biztosítani – ide értve az adatvédelmi előírások szigorú betartását;
- egységes elvek alapján kell fogadni és teljesíteni a Kormányzati Portál ügyfélkapuján keresztül érkező állampolgári ügyintézési igényeket;
- eleget kell tenni az „üvegseb”, illetve az elektronikus információszabadságról szóló törvényben foglalt információszolgáltatási kötelezettségek;
- az állampolgárokkal közvetlen, kétirányú kapcsolatot kell kialakítani fórum, hírlevél stb. szolgáltatások megvalósítása révén.

A fent említett ajánlás az eljárásrendre és a szervezeti keretekre vonatkozóan a következőket javasolja:

- Meg kell alakítani a honlapszerkesztőséget, melynek az élén a tartalomért felelős állami vezető áll, tagjai a főszerkesztő, a rovatszerkesztők és az olvasószerkesztő.
- Ki kell dolgozni a *webtevékenységre*, annak szervezeti, szervezési és eljárásrendjére vonatkozó *belső szabályzatot*, valamint a *webtevékenységgel összefüggő adatvédelmi szabályzatot*. A felhasználó személyes adatainak bekérése csakis biztonságos csatornán keresztül történhet.
- A hivatali e-mail címeket – *funkcionális e-mail címként* – a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott egységek nevéből javasolt létrehozni. Ezen intézkedéssel párhuzamosan gondoskodni kell a funkcionális e-mail címekre érkező levelek megfelelő kezeléséről, valamint esetenként a hivatali funkció átadás-átvételekor az e-mail címek hozzáférési jogosultságainak átadás-átvételéről, megszüntetéséről vagy átirányításáról.

Az ajánlás értelmében a kormányzati honlapokon kötelező megjeleníteni az alábbi elemeket:

- Az intézmény elérhetőségére vonatkozó adatokat: a címet, telefon- és faxszámot, a központi e-mail címet, az ügyfélszolgálat helyét és félfogadási idejét, a szervezeti struktúraábrát a funkcionális e-mail címekkel, az intézmény statútumát, a szervezeti és működési szabályzatot, valamint a költségvetési alapokmányt.
- A bemutatkozó oldalt – a hivatal tevékenységét szabályozó főbb jogszabályokkal együtt – magyarul és az Európai Unió nyelvein, de legalább *angolul, franciául és németül* el kell készíteni.
- A *hivatal vezetőit bemutató oldalnak* minimálisan tartalmazniuk kell az illető vezető fényképét, nevét, beosztását, a beosztáshoz kapcsolódó fő

feladatait, illetve felelősségi területét, valamint legmagasabb végzettségét és eddigi szakmai gyakorlatát.

- A szervezeti egységek feladatait pár mondatos összefoglalóban kell ismertetni.
- A szakterületnek megfelelő közéleti fórumot kell működtetni, és megfelelő eszközökkel mérni kell az ügyfelek elégedettségét.
- Az „internetes üvegseb”, illetve az elektronikus információszabadságról szóló törvények előírásainak megfelelő adatokat *havonta* kell közzétenni.
- A honlapon el kell helyezni a közigazgatás szimbólumát, a Magyar Köztársaság címerét, illetve a kormányzati felettes szervre, valamint a *magyarorszag.hu* weblapra mutató ugrópontokat.
- A vak, gyengén látó és színtévesztő felhasználók számára is elérhetővé kell tenni a honlap tartalmát.
- Az aktualitásukat veszített hírek és más közlemények megőrzésére hírarchívumot kell kialakítani.

Ezeket kívül még számos további előírást is be kell tartani a kormányzati honlapok szerkesztése és üzemeltetése során, de az aprólékos előírások ismertetésével nem kívánjuk az olvasókat terhelni. Az elmúlt két évben hatályba lépett viszont két olyan törvény, amelynek közvetlen kihatása volt a kormányzati szervek – köztük az MSZH – honlaptevékenységére. Az elsőként megjelent „A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. Törvény” (hivatalos rövidítése: Ket.) 10. fejezete előírja, hogy állampolgári igény esetén biztosítani kell a hatósági ügyek elektronikus ügyintézését. A törvény 2005. november 1-jén lépett hatályba. Ezt követte az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény, amely valamennyi hivatalos lap kiadóját kötelezte arra, hogy 2006. január 1-jétől az interneten keresztül, díjmentesen tegye hozzáférhetővé a hivatalos lap teljes tartalmát.

Mindkét törvény számottevő változásokat okozott az MSZH-ban is, ahol a hatósági tevékenységet szabályozó szaktörvényeket úgy módosították, hogy 2007. január 1-jétől a szabadalmi, július 1-jétől kezdve pedig a többi oltalmi formában lehet online bejelentést tenni, és mód van a védjegy-megújítások online benyújtására is. A korábban nyomdai úton előállított „Szabadalmi Közlöny és Védjegyértésítő” 2006. január 1-jétől csak az MSZH honlapján jelenik meg.

További, a honlapon is jól tükröződő változásokat eredményezett a hivatali stratégia 2005-ben kezdődött kimunkálása, melynek négy pillére közül az egyik a „szolgáltató hivatali” profil erősítése volt. Míg korábban a honlapon főként a hatósági tevékenységekre helyeződött a hangsúly, addig az utóbbi években a különféle szolgáltatások is nagy hangsúlyt kapnak.

Honlapfejlesztés 2004–2008 között

2004-ben a honlap a webes kultúrában ekkorra már kikristályosodott állandó fejlécből, bal oldali menüoszlopból és az ebből kicsúszó almenükből álló szerkezetben jelent meg. A bal oldalon a hivatal hatósági szerepéből adódó oltalmak, jogszabályok, szolgáltatások és a hivatal szervezetére vonatkozó információk kaptak helyet.

A 2004 nyarán átadott új honlap felhasználói felületét a tapasztalatok alapján 2006 decemberében számottevően megváltoztattuk, de az előző bekezdésben leírt „kapus” elrendezés megmaradt. A legszembeötlőbb a menük, almenük kezelésének módosítása: a korábban a szövegmezőre vízszintesen kicsúszó almenük helyett azt a megoldást választottuk, hogy a menühierarchia függőlegesen nyíljon le. A vízszintes almenük kezelése sem volt könnyű, egyrészt a keskeny almenüsorokat igen nehéz volt az egérrel pontosan „megfogni”, másrészt ezek csak időlegesen nyíltak ki, így a navigálás nehézkes volt közöttük.

A honlap funkcionális szempontból is jelentősen bővült: a legfelső menüsor alá egy új sort illesztettünk be, ahová a hivatali szolgáltatásokat helyeztük el. A jobb oldalra kerültek azok a menüpontok, amelyek vagy a szellemi tulajdon-védelmi tudatosság növelésének tárgyköréhez illeszkedő tartalmat közölnek, vagy fontos külső kapcsolatot jelentenek. A 2006 decemberétől elérhető magyar nyelvű változat alapján 2007 őszére készült el az angol nyelvű honlap új struktúrája.

A honlap szerkezete 2008 elején

Az új honlap kialakítása során követett elvek:

- A legértékesebb felületet a legkeresettebb – részben hatósági – szolgáltatások számára kell fenntartani.
- A honlap szerkezete a lehető legvilágosabb, a kezelhetőség pedig a lehető legkönnyebb legyen.
- Lehetőleg különüljenek el egymástól azok a menüpontok, amelyek a hivatal hatósági feladataival

függenek össze, illetve amelyek a honlap-tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírások miatt kötelező érvényűek – azoktól, amelyek a „szolgáltató hivatal” célkitűzéseinek megvalósítására irányulnak, vagy amelyek a szellemi tulajdon-védelmi tudatosság növelése érdekében készülnek.

A képernyő fejlécén a kiemelkedően fontos adatbázisok egyetlen kattintással érhetők el: itt kapott helyet a *Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő*, a *Publikus Iparjogvédelmi Adatbázis Család (PI-PACS)*, az *elektronikus nyilvántartás (e-lajstrom)*, az *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, valamint az *Országos szellemi tulajdon-védelmi információs hálózat* elérhetőségei, az ún. *Info-pontok* (4. ábra).

A fejléc alatt vízszintesen helyeztük el a hivatal szolgáltatásrendszerét bemutató menüket:

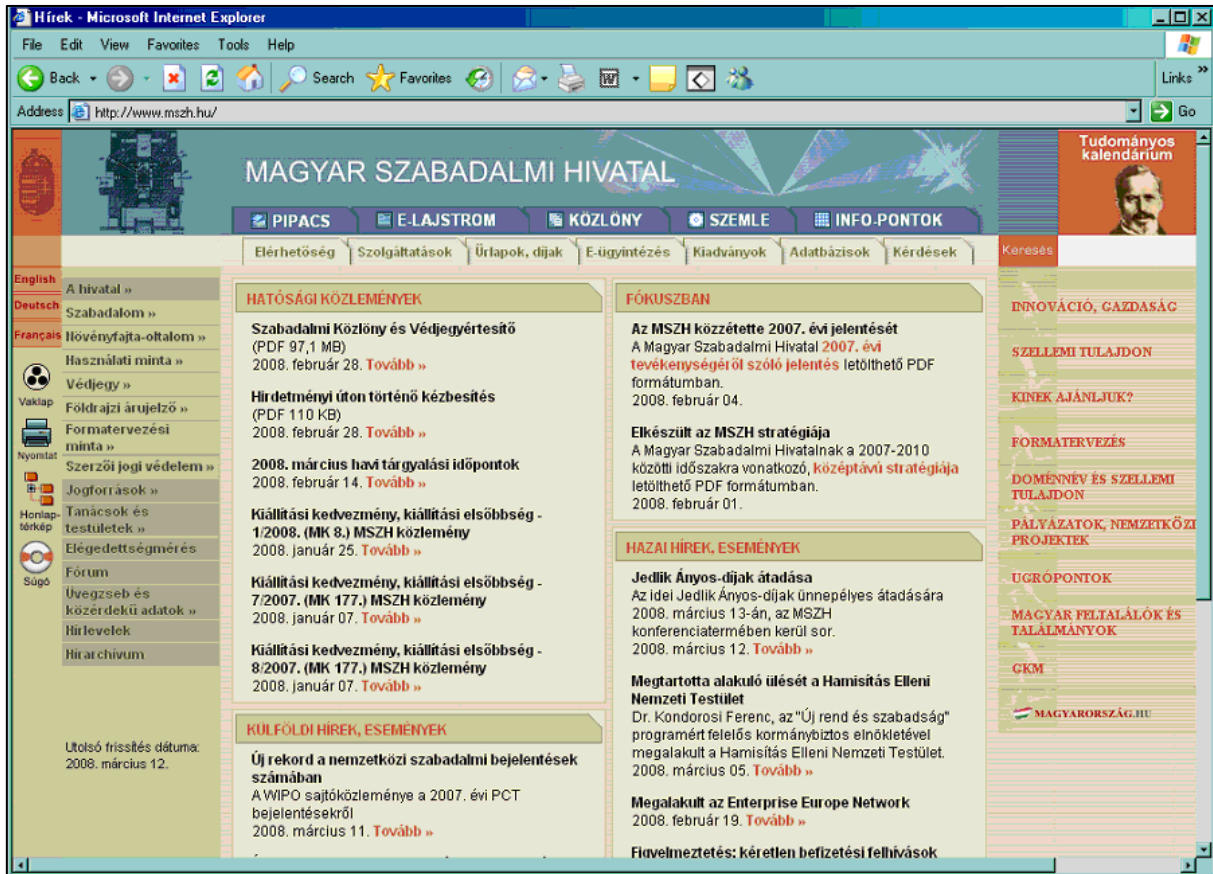
- a hivatal elérhetőségére vonatkozó adatokat,
- a különböző szolgáltatásokat,
- a különböző űrlapokra és díjakra vonatkozó információkat,
- az elektronikus ügyintézési rendszer belépési pontját,
- a hivatal kiadványairól szóló tájékoztatókat,
- a különféle adatbázisok ugrópontjait,
- a gyakran ismétlődő kérdéseket és az iparjogvédelmi fogalmak értelmező szótárát.

A honlap ezen részének kialakítása során az ügyfélszolgálati munkatársak tapasztalatait vettük figyelembe: itt a felhasználók, az ügyfelek által legnagyobb érdeklődésre számot tartó információk kaptak helyet.

A TMT olvasóinak feltehetően az egyik legfontosabb a *Szolgáltatások* menüpont, amely alatt a következő almenük található:

- szabadalmi kutatási szolgáltatások,
- védjegyszolgáltatások,
- a szabadalmi tár, illetve az iparjogvédelmi szakkönyvtár,
- tájékoztatás, oktatás, adatszolgáltatás,
- a beadványok átvételére vonatkozó információk,
- az önkéntes műnyilvántartásról szóló ismertető,
- a másolásra és a postázásra vonatkozó tájékoztató.

A változó tartalmú középső rész négy rovata a felhasználók naprakész tájékoztatását szolgálja. Itt kaptak helyet a *Hatósági közlemények*, a *Fókuszban* című rovat, valamint a *Hazai*, illetve a *Külföldi hírek, események*. A tájékoztató szakembereknek

4. ábra: A Magyar Szabadalmi Hivatal honlapjának nyitóoldala 2008-ban

minden bizonnyal az itt megjelenő legfontosabb hír a *Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő* online elérhetőségéről szóló hatósági közlemény. Fontos tudni, hogy 2008. január 1-jétől a korábbi havi egyszeri közreadásról a nemzeti, illetve a nemzetközi védjegyközlemények rovatok havi kétszeri megjelenésre tértek át, ezzel is szolgálva a bejelentők minél gyorsabb közzétételre vonatkozó igényét. A hírovtatok tartalma az előre meghatározott időtartam lejártá után átkerül a *Hírchívumba*, ahonnan évekre bontva, rovatonként lehet a közleményeket visszakeresni.

A jobb oldali menü célja az MSZH hatósági feladatain kívül eső, de a tevékenységi köréhez szorosan hozzá tartozó innovációs és formatervezési tevékenységről, pályázatokról, hazai és külföldi szervezetekről szóló tájékoztatás.

2006 őszén *Tudományos kalendárium* címmel új szolgáltatást indítottunk a magyar tudomány- és technikatörténet iránt érdeklődők tájékoztatására. A Tudományos kalendárium egy éven át minden nap új információkhoz juttatta a honlap látogatóit.

A *Magyar tudománytörténet* rovat a *Jeles napok* című honlap fenntartójával (korábban a *Neumann Kht.*-val, most az *Országos Széchényi Könyvtárral*) együttműködésben készül. A honlap fejlesztése során hivatalunk a tartalomról, a partnerintézmény pedig a program működtetéséről gondoskodik. Abban bízunk, a tudománytörténeti rovat gazdag tartalma is hozzájárult ahhoz, hogy a 2006. évi *eFestival* versenyen a *Jeles napok* harmadik díjat nyert. 2007-ben újabb harmadik díjat nyertünk az *eFesztiválon*: ezúttal a *Fel-talált szer-elem*, az *EduWeb Kht.*-val közösen kifejlesztett, fiataloknak szóló interaktív szellemi tulajdon-védelmi játékkal.

Az új fejlesztéssel egy időben elkészült az *akadémikus verzió* (vaklap), amely a látássérült felhasználóknak teszi lehetővé a honlapon való tájékozódást. A kormányzati honlapok kialakítására vonatkozó ajánlásnak megfelelően *franciául* és *németül* is közöljük a hivatal munkáját bemutató tájékoztatót, illetve a legfontosabb alapidokumentumokat.

A legfontosabb online szolgáltatások

A következőkben külön is szólnunk a tájékoztatósi szempontból kiemelkedően fontos, az interneten keresztül elérhető szolgáltatásokról.

Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő

A Magyar Szabadalmi Hivatal hivatalos lapja a 113. évfolyamába lépett 2008-ban. A hivatal az első 111 évfolyamot nyomtatott kiadványként jelentette meg, 2006. január 1-jétől viszont már csak a honlapon adja közre díjmentes hozzáféréssel, PDF formátumban (5. ábra). A korábban havonta egyszer publikált hivatalos lap nemzeti és nemzetközi védjegyrovatai 2008. január 1-jétől havonta két alkalommal jelennek meg.

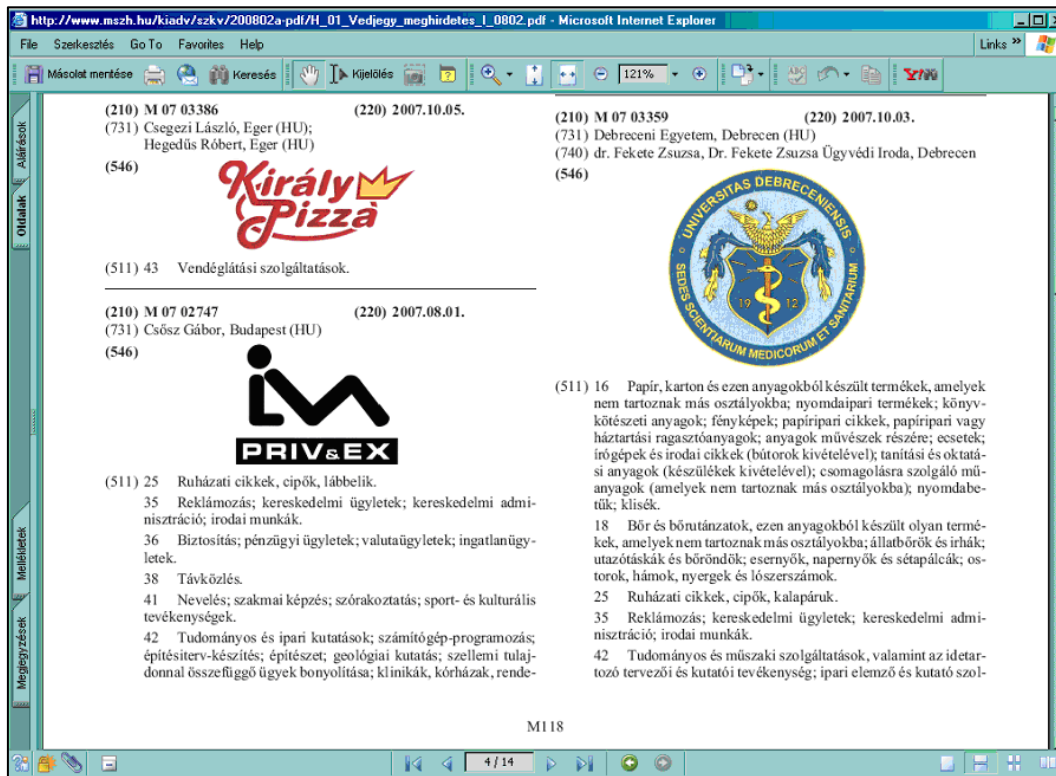
A hivatalos közlöny az iparjogvédelmi szaktörvényekben és más jogszabályokban, előírásokban meghatározottaknak megfelelően közli az információkat. Az egyes oltalmi formákhoz tartozó rovatok a szerint tagozódnak tovább, hogy az MSZH-nak az adott területen milyen közzétételi kötelezettsége van – így például az 5. számú ábrán jól látható, a „nemzeti úton”, illetve az „európai úton” benyújtott

szabadalmakat illetően másként tagozódik a közlöny.

A közlöny online változatának tervezésekor számos döntést kellett hozni, majd megtalálni azt a közzétételi formátumot, amely eleget tesz az MSZH kívánalmainak. Az első és legfontosabb kérdés a hitelesítés volt – e nélkül a lehetőség nélkül nehezen tudna az MSZH felelősséget vállalni a közlöny tartalmáért. Néhány kiadóval ellentétben intézményünk úgy döntött, lehetővé teszi a letöltést és a másolást a felhasználóknak. Két év tapasztalata alapján elmondhatjuk, hogy a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő iránti érdeklődés sokszorososan felülmúlta várakozásainkat: 2007-ben 330 936 alkalommal kattintottak rá az online elérhető hivatalos lapra, ebből 179 484-szer a magyar nyelvű, 151 452-ször pedig az angol nyelvű változatra. Az elektronikus aláírással hitelesített és üzemszerűen, mindig az adott hónap 28. napján (illetve az ehhez legközelebb eső munkanapon) megjelent közlöny tartalma ellen egyetlen kifogás sem érkezett az első két évben. A felhasználók pozitívan nyugtázták, hogy ettől az évtől kezdve a – fentebb már említett – nemzeti és nemzetközi védjegyközlemények rovatok havonta kétszer jelennek meg a hivatal honlapján (6. ábra).

Rovatok	Letöltés
Teljes közlöny	[PDF 97,1 MB]
Tartalomjegyzék	[PDF 111 kB]
Irodalmi rész	[PDF 115 kB]
Szabadalmi közlemények	[PDF 2,3 MB]
Adatközlés szabadalmi bejelentésekről	[PDF 120 kB]
Szabadalmi bejelentések közzététele	[PDF 2,2 MB]
Külön tájékoztatás újdonságkutatásról	[PDF 109 kB]
Megadott szabadalmak	[PDF 132 kB]
Nyomtatásban megjelent szabadalmi leírások	[PDF 94 kB]
Szabadalmi oltalom megszűnése és újra érvénybe helyezése	[PDF 111 kB]
Vegyes szabadalmi közlemények	[PDF 104 kB]
Európai szabadalmi közlemények	[PDF 164 kB]
Európai szabadalmi bejelentések igénypont fordításának közzététele	[PDF 99 kB]
Európai szabadalmak szövege fordításának benyújtása	[PDF 166 kB]
Vegyes európai szabadalmi közlemények	[PDF 88 kB]

5. ábra A Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő letölthető állományai

6. ábra: A Debreceni Egyetem védjegyrebejelentése a hivatalos lap „Nemzeti védjegyközlmények” rovatának „Védjegyrebejelentések meghirdetése” című fejezetében

A közlőny internetes változatához kapcsolódva feltétlenül szólni kell még az 1996 óta folyamatosan épített Közlőny-adatbázisról, amelyet a közlőny teljes szövegének közzétételével párhuzamosan havonta kétszer, a korábbiakban kialakított szerkezetben és változatlan keresési lehetőségekkel ingyenesen teszünk hozzáférhetővé felhasználóinknak. A Közlőny-adatbázis egy-egy kiválasztott füzet tartalmában teszi lehetővé a keresést; a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás jelzetei alapján például megkereshetjük, hogy egy adott szakterületen milyen szabadalmi bejelentéseket tettek közzé abban a hónapban. Miután az adatbázis tartalma nem kumulálódik, itt az oltalmi tételeknek az adott hónapban érvényes állapotát láthatjuk. Az aktuális állapotot az e-Lajstrom, illetve a PIPACS magyar iparjogvédelmi adatbázis mutatja.

Elektronikus ügyintézési rendszer

Az MSZH online szolgáltatásainak sorában előkelő helyet foglal el az elektronikus ügyintézési rendszer. A közigazgatás korszerűsítéséről szóló törvény követelményeinek megfelelően – az MSZH-ra vonatkozó szaktörvények módosítása értelmében – 2007-től egyes oltalmi formáknál a hivatal elektronikus úton is fogadja a bejelentéseket, valamint

a védjegy-megújítási kérelmeket. Azok az ügyfelek, akik az elektronikus bejelentés kezdeményezésekor jelzik, hogy igényt tartanak rá, elektronikusan nyomon követhetik ügyeik állását.

A védjegy-, szabadalmi, formatervezésimintaoltalmi, használatiminta-oltalmi és topográfiaoltalmi bejelentések benyújtására szolgáló elektronikus ügyintézési rendszer a honlapon keresztül érhető el. A beadvány elektronikus benyújtásának feltételeiről, illetve a benyújtás folyamatáról tájékoztató, valamint az „éles” beadvány benyújtását megelőző tesztet tartalmazó menüpontokat bárki elérheti. Tényleges bejelentést azonban már csak – a jogszabályokban kötelezően előírt – kormányzati ügyfélkapus azonosítás után lehet kezdeményezni.

Elektronikus nyilvántartás (e-lajstrom)

2004-ben „e-lajstrom” néven indult útjára egy új, nemcsak adattartalmában, de tematikájában is folyamatosan bővülő online szolgáltatás, az elektronikus nyilvántartás, amely az MSZH-ba benyújtott, a különféle oltalmak megszerzésére irányuló bejelentések adatait tartalmazza (7. ábra). A honlapon keresztül elérhető (regisztrációhoz kötött) adatbázis az egyes szaktörvények által nevesített

The screenshot shows a web browser window with the URL <http://elajstrom.hpo.hu>. The page title is "Elektronikus Nyilvántartás" (Electronic Register) under the "MAGYAR SZABADALMI HIVATAL" (Hungarian Patent Office) logo. The search criteria are: "A kereső kérdés: cím/védjegy: kukorica% oltalmak: SZABADALOM státusz: érvényes". The search results are sorted by "Bejelentési dátum szerint csökkenő" (decreasing by filing date). There are 106 total results, and the current page shows results 1 through 6. The results are as follows:

Időpont	Fajta neve	Bejelentés típusa	Státusz	Ügyszám	Lajstromszám	Dátum	Jogosult
1	TP 152-5 fajtanevű, igen rövid tenyészidejű, fehér csutkás beltenyészített kukorica-szülővonal (Zea mays L.)	SZABADALOM	Érvényben	P0202125	222871	2002.07.02	Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság ; Szeged Alsó-kikötő sor 9. 6726 (HU)
2	GK 126 fajtanevű, jó vízleadó, jó szárú beltenyészített kukoricavonal (Zea mays L.)	SZABADALOM	Érvényben	P0202126	222872	2002.07.02	Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság ; Szeged Alsó-kikötő sor 9. 6726 (HU)
3	GK 130 fajtanevű, betegségekre nem fogékony, jó pollenzolgáltató, beltenyészített kukoricavonal (Zea mays L.)	SZABADALOM	Érvényben	P0202127	222873	2002.07.02	Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság ; Szeged Alsó-kikötő sor 9. 6726 (HU)
4	GK 101 fajtanevű, antociános portokú, beltenyészített kukoricavonal (Zea mays L.)	SZABADALOM	Érvényben	P0202132	222878	2002.07.02	Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság ; Szeged Alsó-kikötő sor 9. 6726 (HU)
	GK 112 fajtanevű, beltenyészített kukorica-szülővonal (Zea mays L.)	SZABADALOM	Érvényben				

7. ábra: „A 'kukorica' szót a címében tartalmazó, érvényes növényfajta-szabadalom” keresőkérdés találati listájának részlete az e-lajstromból

lajstromadatok mellett a hatósági eljárással és az oltalommal kapcsolatos egyéb információkra is kiterjed. Fontos tudni, hogy az elektronikus lajstrom tájékoztatói céllal készül, az abban szereplő adatok nem tekinthetők közhitelesnek.

Az MSZH elektronikus nyilvántartása a következő oltalmi formák adatait tartalmazza:

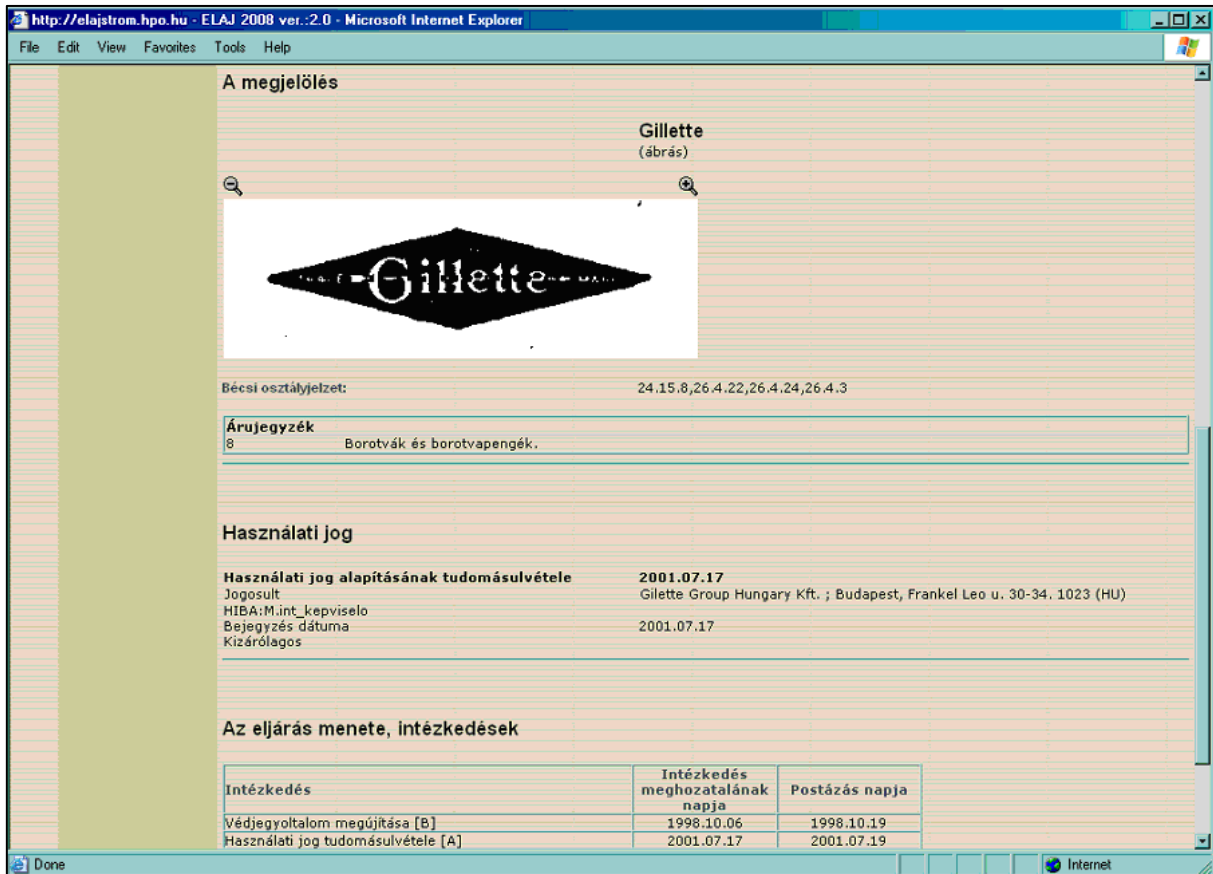
- az 1984. január 1. utáni szabadalmi bejelentések,
- 1984. január 1. után bejelentett és lajstromozott szabadalmak,
- növényfajta-oltalmi bejelentések,
- növényfajta-oltalmak,
- kiegészítő oltalmi tanúsítványbejelentések,
- kiegészítő oltalmi tanúsítványok,
- hatályosított európai szabadalmak,
- védjegybejelentések,
- védjegyoltalmak.

A felsorolásból látható, hogy a szabadalmi dokumentumok tekintetében az adatbázis az 1984 utáni

információkat szolgáltatja, a többi oltalmi forma adatai viszont teljes körűen kereshetők (8. ábra). Az elektronikus nyilvántartás adatai naponta frissülnek, így lehetőséget adnak a naprakész tájékozódásra. Az e-lajstromból közvetlenül át lehet lépni a PIPACS és az esp@cenet adatbázisba bővebb információért.

A Publikus Iparjogvédelmi Adatbázis Család (PIPACS)

Az adatbázis a magyarországi szabadalmakat, használati mintaoltalmakat, védjegyeket, formatervezési mintaoltalmakat és az ezen oltalmi formákhoz tartozó bejelentéseket tartalmazza a bibliográfiai adatokkal és az ábrákkal együtt. 1974-től napjainkig itt érhetők el a szabadalmi leírások képmásai pdf formában, sőt az utolsó 15 év leírásainak teljes szövege is kereshető. A keresés nem korlátozódik az egyes oltalmi formákra, így az adatbázis lehetőséget nyújt az összes oltalmi forma együttes keresésére is.

8. ábra Egy 120 éve bejelentett, ma is érvényes ábrás védjegy az elektronikus nyilvántartásból

A hivatalról, valamint a mellette működő tanácsokról és testületekről

A kormányzati szervek honlapjaira vonatkozó előírásoknak eleget téve az MSZH is közzéteszi a rá vonatkozó összes fontos dokumentumot: az alapító okiratot, a szervezeti ábrát, a költségvetési alapokmányt, a szervezeti és működési szabályzatot stb. Az almenük között szerepel a 2007 decemberében elkészült középtávú stratégia, az iparjogvédelmi oktatás, a hivatal története és – ha van érvényes tartalma – az állásajánlatok. Az MSZH által adományozott díjak almenüben a kiűntetettek méltatása is olvasható.

Külön menüpontban található meg a hivatal mellett működő tanácsok és testületek oldalai, amelyek közül az alábbiakban a külső felhasználók számára fontosabbakról adunk rövid tájékoztatást.

A TMT olvasói számára vélhetően a legfontosabb a *Szerzői Jogi Szakértő Testület (SZJSZT)* tevékenysége, amely szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más

hatóságok megkeresésére, illetve a felhasználói jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben peren kívüli megbízás alapján jár el. Az eddigi gyakorlat szerint az SZJSZT szakértői tevékenységét elsősorban perben álló felek vették igénybe a közöttük folyó jogvitában. Szerencsés megoldás, ha a felek úgy döntenek, hogy az általuk vitatott szerzői jogi szakkérdésben az SZJSZT-hez fordulnak, amelynek a döntését magukra nézve kötelező érvényűnek ismerik el. A testülettől térítés ellenében lehet szakértői véleményt kérni, de az elkészült szakvélemények az MSZH honlapján ingyenesen megtekinthetők.

A *Magyar Szellemitulajdon-védelmi Tanács* feladatai:

- a szellemi tulajdon védelmére irányuló kormányzati stratégia kidolgozásához és érvényesítéséhez szükséges állami intézkedések kezdeményezése, illetve végrehajtása;
- a szellemi tulajdon védelmére vonatkozó jogszabályok előkészítése;
- a szellemi tulajdon védelmére irányuló átfogó intézkedések (programok, stratégiai elképzelé-

sek, jogszabályok, nemzetközi szerződések) tervezetének véleményezése;

- közreműködés a szellemi tulajdon területén folyó nemzetközi együttműködés szakmai feladatainak ellátásában.

A *Magyar Formatervezési Tanács (MFT)* érdek és véleményegyeztetésre szolgáló tanácsadó testület, amely figyelemmel kíséri és értékeli a hazai formatervezés helyzetének, illetve gazdasági jelentőségének alakulását, majd ennek alapján javaslatokat dolgoz ki a hazai formatervezés fejlesztésére irányuló kormányzati stratégiára. Az *Ipari Formatervezési és Ergonómiai Tanács* jogutódjaként megalakult MFT célja a magyar nemzetgazdaság versenyképességének a formatervezés eszközeivel történő erősítése, a hazai formatervezési kultúra fejlesztése. A hároméves mandátummal rendelkező testület feladata olyan átfogó munkaprogram megalkotása és irányítása, amely a hazai formakultúra gazdaságpolitikai, innovációs, környezetpolitikai és oktatási célokkal összehangolt fejlesztését szolgálja.

Jogforrások

Az MSZH a kormányzati szervekre nézve kötelezően előírt közzétételi kötelezettség előtt is megjelentette a honlapját, a szellemi tulajdon-védelemmel kapcsolatos jogszabályokat és egyéb jogforrásokat. Magától értetődően a honlapon az egyes oltalmi formák szerinti csoportosításban található meg a különböző jogforrások:

- Szabadalmi oltalom,
- Kiegészítő oltalmi tanúsítvány,
- Növényfajta-oltalom,
- Használati mintaoltalom,
- Védjegyoltalom,
- Földrajzi árujelző-oltalom,
- Formatervezésiminta-oltalom,
- Topográfiaoltalom,
- Szerzői jog,
- Egyéb, a szellemi tulajdonjog területét érintő jogforrások.

A legfontosabb jogszabályok angol nyelven is hozzáférhetőek. A korábbi HTML formátumról fokozatosan az ún. kétrétegű, kereshető szövegű PDF formátum használatára térünk át.

Közéleti fórum

„Az MSZH válaszol” címmel a www.magyarorszag.hu oldalon működik az állampolgárok és a hivatal közvetlen párbeszédére lehetőséget teremtő köz-

életi fórum, amelyen 2005 decemberétől kezdve teheti fel kérdéseit a Magyarorszag.hu bármely regisztrált felhasználója. Két év alatt jó néhány figyelemre méltó kérdés fogalmazódott meg, amelyekre a hivatal szakterületi vezetői válaszolnak a nyilvánosság előtt. Ez idáig a kérdések nagyobbik része a védjegyekkel, kisebbik része a szerzői jogi védelemmel állt kapcsolatban.

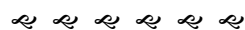
A honlap látogatottsága

A honlapot 2007-ben 310 823 egyedileg azonosítható felhasználó látogatta meg, akik majdnem 2 millió 230 ezer oldalt töltöttek le. (A statisztikában a hivatal szerverein működő szolgáltatások – köztük a PIPACS, az e-lajstrom, az e-ügyintézés stb. – látogatottsági adatai nem szerepelnek, mint ahogy nem számítjuk bele a forgalomba a hivatal munkatársai által generált forgalmat sem.) Érdekes adat, hogy a honlap iránt érdeklődő külföldi országok sorában a hagyományosan az első helyen lévő USA után 2007-ben már Kína jött föl a második helyre; a kínaiak mintegy 60 000 oldalt és 15,2 Gigabájtnyi állományt töltöttek le.

2007-ben várakozáson felüli, nagy sikerként könyvelhettük el, hogy a *Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő* havonta közzétett állományait 331 ezer-szer töltötték le a hivatal honlapjáról. A közlöny iránt külföldről is rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik: az összes letöltés 46%-át az angol nyelvű honlapról indították.

A honlap fejlesztése és karbantartása

1996 óta a honlap fejlesztését és üzemeltetését külső vállalkozó – a *Hungary Network Zrt.* – látja el. A honlap karbantartására a JIRA elnevezésű feladatkiosztó és -ellenőrző rendszert használjuk, amely lehetővé teszi az MSZH honlapszerkesztő bizottság tagjai, a honlapszerkesztőség, valamint a külső fejlesztő közötti folyamatos kapcsolattartást, a feladatok elvégzését és nyomon követését.

Sok más érdekes, hasznos szolgáltatásról is lehetett volna írni ebben a cikkben – a jobb oldali menüről például, amelyik főként a szellemi tulajdonvédelem iránt érdeklődő nagyközönségnek szól. Itt olyan menük kaptak helyet, mint például az innováció, a szellemi tulajdon, a magyar feltalálók és találmányaik, vagy az MSZH közreműködésével

zajló nemzetközi projektek. Sokak számára érdekes lehet a doménnevek és a szellemi tulajdon kapcsolata. A serverstatistika adatai szerint igen nagy érdeklődés mutatkozik a *Kinek ajánljuk?* menü alatt elérhető négy – különböző felhasználói csoportoknak készült – tájékoztató, amely a feltalálók, a vállalkozók, a (főként formatervező) művészek, illetve a fiatalok igényeit hivatott kiszolgálni.

Tószegi Zsuzsanna
az MSZH elnöki főtanácsadója,
honlap-főszerkesztő.
E-mail: zsuzsanna.toszegi@hpo.hu

Beérkezett: 2008. IV. 16-án.

Vásárhelyi Pál (1938–2008)

2008. szeptember 14-én, 70 éves korában, hosszú alkotó tevékenység után váratlanul elhunyt dr. Vásárhelyi Pál. A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának 2001. június 30-ig volt főigazgatója, később a BME OMIKK tudományos főmunkatársa, címzetes főigazgatója.

1938. június 18-án született. 1961-ben a BME Villamosmérnöki Karán szerzett oklevelet, majd 1964-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem felsőfokú dokumentációs szakán végzett, 1974-ben pedig elvégezte a könyvtár szakot. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen 1966-ban külkereskedelmi közgazdasági mérnök oklevelet kapott, 1968-ban ügyvitel-szervezői képesítést szerzett. 1971-ben a közgazdasági tudományok kandidátusa lett.

Dolgozott a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban, a Híradástechnikai Ipari Kutató Intézetben, a KGM Műszaki Tájékoztatási Intézetben, majd 1985-től az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet tudományos főmunkatársa.

1992-ben öt pályázó közül nyerte el a BME Központi Könyvtárának főigazgatói állását. A már ebben az évben meghirdetett könyvtárfejlesztési stratégia – amelyben a könyvtári feladatok információs eszközökkel való megoldására helyeződött a hangsúly – a könyvtár új nevében is kifejezésre került: 1996-tól kezdeményezésére a könyvtár neve BME Könyvtár és Tájékoztatósi Központra változott.

A könyvtár raktározási gondjainak hosszú távú megoldása érdekében 1993 tavaszán kezdeményezésére kezdődött egy új 800 m²-es mélyraktár építése a könyvtáráépület és az egyetem központi épületének déli szárnya közötti szabad területen. A koncepció helyességét igazolja, hogy a BME Könyvtár és az OMIKK összevonása után is maradt raktározási kapacitása a könyvtárnak.

Öt világnyelv – angol, francia, német, orosz és spanyol – magas szintű ismeretével széles körű nemzetközi kapcsolatokra tett szert. 1977 és 1985 között Párizsban az UNESCO Általános Információs Program Főosztály osztályvezetője volt, és később 1993 és 2000 között is dolgozott az UNESCO-nál. Haláláig tagja volt a Magyar UNESCO Bizottság Kommunikációs-informatikai Albizottságának. Szívesen és sokat utazott, nyelvismerete lehetővé tette a könnyed kommunikálást. Kollégák mesélik azt a történetet, amikor egy külföldi konferencián az angol nyelvet törő résztvevők között szinkrontolmácsoló spanyol és francia nyelven, majd a hallgatóságának az egészet lefordította angolra. Nagy tapsot kapott érte.

Elnöke volt a Magyar UNESCO Bizottság kezdeményezésére 2003. január 15.-én a Magyar Tudományos Akadémián alakult Világemlékezet Nemzeti Bizottságának. Az UNESCO által kifejlesztett nyílt forráskódú szoftverek terjesztésében is nagy szerepet vállalt.

1950–1965-ig műkorcsolyázó, 1950 és 1956 között a Budapesti Lokomotív, 1956-tól 1958-ig a Csepel, 1958 és 1965 között a Budapesti Spartacus műkorcsolyázója. Jégtáncban Korda Györgyivel versenyzett a Korda–Vásárhelyi táncospár tagjaként. Hétszeres magyar bajnok, 1960–1965 között válogatott, 1963-ban főiskolai világbajnok, 1963 és 1965 között az első 10 között szerepeltek a VB-ken, míg az 1963-as és 64-es EB-n a 4. helyezést érték el. 1990-ben a Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség közgyűlése megválasztotta elnökévé, és az 1994. évi közgyűlés ezt a tisztséget újból rábízta. 1995-ben külföldi megbízatása miatt mondott le a tisztségről.

2001. június 30-án köszönt le a főigazgatói címről, elősegítve ezzel a könyvtár új szervezetének kialakítását. Azonban nyugdíjas főmunkatársként, címzetes főigazgatóként is aktívan részt vett a könyvtár életében. Széles körű magyar és nemzetközi kapcsolatait mindig szívesen állította a könyvtár szolgálatába. Nagy tudású, nagy munkabírási ember volt, akinek hiányát sokáig érezni fogjuk!

Emlékét megőrizzük!

Pák Györgyné
(BME OMIKK)